

7. Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів : Наказ МОЗ України від 17.08.2007 № 490 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 67. – Ст. 2594.
8. Про затвердження переліків наркотичних (психотропних) комбінованих лікарських засобів, що містять малу кількість наркотичних засобів або психотропних речовин і прекурсорів, які підлягають контролю при ввезенні на митну територію України та вивезенні за її межі : Наказ МОЗ України від 23.04.2007 № 202. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 46. – Ст. 1930.
9. Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету [Електронний ресурс] : Постанова КМУ України від 05.09.1996 № 1071. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1071-96-p>
10. Деякі питання діяльності, пов'язаної з торгівлею лікарськими засобами : Постанова Кабінету Міністрів України 03.02. 2010 № 259 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 17. – Ст. 785.
11. Амстердамська заява «Доступність основних лікарських засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_999
12. Про затвердження Переліку лікарських засобів, заборонених до рекламування, які відпускаються без рецепта : Наказ МОЗ України 6.11.2012 № 876. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 92. – Ст. 3751.
13. Про затвердження Порядку державної реєстрації косметичних та лікарських засобів, які містять генетично модифіковані організми або отримані з їх використанням [Текст]: Постанова Кабінету Міністрів України 18.02. 2009 № 114. // Офіційний вісник України. – 2009. – № 12. – Ст. 373.
14. Про затвердження критеріїв визначення категорій відпуску лікарських засобів : Наказ МОЗ України 17.05.2001 № 185 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 23. – Ст. 1040.

УДК 342.924: 347.998.2

НОВОВІЯВЛЕНІ ОБСТАВИНИ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ, ЯКІ ПОНОВЛЕНІ

Кайдашев Р.П.,
к.т.н., докторант

Міжрегіональна академія управління персоналом

У статті досліджуються питання особливостей нововиявлених обставин в адміністративних справах, які поновлені. З'ясовуються особливості нововиявлених обставин, аналізується судова практика адміністративних судів при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами, дій адміністративного суду при розгляді поновлених справ у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Ключові слова: адміністративний суд, адміністративна справа, нововиявлені обставини, судові рішення, перегляд судового рішення.

Кайдашев Р.П. / НОВОВІЯВЛЕННЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА ПО АДМИНИСТРАТИВНЫМ ДЕЛАМ, КОТОРЫЕ ВОЗОБНОВЛЕНЫ / Межрегиональная академия управления персоналом, Украина

В статье исследуются вопросы особенностей нововывявленных обстоятельств в административных делах, которые возобновлены. Выясняются особенности нововывявленных обстоятельств, анализируется судебная практика административных судов при пересмотре судебных решений в связи с нововывявленными обстоятельствами, действий административного суда при рассмотрении обновленных дел в связи с нововывявленными обстоятельствами.

Ключевые слова: административный суд, административное дело, нововывявленные обстоятельства, судебное решение, пересмотр судебного решения.

Kaidashev R.P. / IN THE NEW CIRCUMSTANCES ADMINISTRATIVE MATTERS WHICH ADDED / Interregional Academy of Personnel Management

The questions of features of newly circumstances in administrative businesses, that is renewed, are investigated in the article. The features of the newly educed circumstances turn out, judicial practice of administrative courts at the revision of court decisions in connection with the newly educed circumstances, actions of administrative court is analysed at consideration of the renewed businesses in connection with the newly educed circumstances.

Without regard to the presence of scientific researches, court decisions in connection with the newly educed circumstances, question of revision of administrative businesses that lost not investigated related to the revision.

Again educed of circumstance differ from new circumstances, circumstances that changed, and new proofs, on sentinel signs, article of finishing telling and importance of influence on a court decision.

Thus, again educed circumstances are facts, an origin, change or stopping of rights and duties of persons that participate in business, depends on that, id est. legal facts.

Again educed of circumstance after the legal essence are fact sheets, that refute facts that were fixed in basis of court decision in accordance with established procedure, and generate judicial consequences, influence on legality and validity of the court decision accepted without their account. These circumstances must be properly confirmed by writing proofs, testimonies of witnesses, by the notarial form of certain documents and others like that.

The task of realization on again educed circumstances is:

1) to renew the broken rights and interests of person in the field of public relations, when possibilities are outspent or not there can be the applied mechanisms of other types of revisions;

2) to carry out the complete, grounded and objective verification of again educed circumstances through realization of principles of supremacy of right, legal definiteness, non-mandatory, official finding out of all circumstances of business;

3) to abolish the illegal and groundless decision of administrative court in connection with establishment of again educed circumstances, eliminating possibility to abolish resolution or court ruling at the same time, that collected legal force, without sufficient on that grounds.

At the revision of business on again educed circumstances, near-term, a court must set importance of circumstances, that means that in time, when a court had the opportunity to take into account this circumstance at the decision of business, then it in a that or other degree would influence on the result of her decision.

For establishment of these circumstances, a court must take into account not only the arguments of parties of trial but also must understand in discuss, that decided already, if took place loss on the right, her further renewal, then a court can not go round arguments that there was base on satisfaction of requirement of reviver, in fact in such case accent attention on basic arguments, proofs, they also must be taken into account.

Therefore, again, under such circumstances, if business was renewed, a court must pay attention to decision about a reviver, in fact it is necessary clearly to distinguish again educed circumstances with new. At the decision of question about a reviver, a court already draws conclusion about basic proofs that and possible, that is why such reasons can not be gone round by a side in case of the second thought on again educed circumstances.

Does not forget, also, about circumstance that in time, if the loss of case would become reason of impossibility of revision of her, a court did not renew business.

Key words: administrative court, administrative business, newly educed circumstances, court decision, judicial second thought.

Важливою гарантією захисту прав і свобод людини у сфері адміністративного судочинства є право на перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, яке є однією з найважливіших гарантій справедливого здійснення правосуддя і дотримання законності в адміністративному судочинстві.

У першому півріччі 2014 року на розгляд до місцевих адміністративних судів надійшло 763 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, або 0,4% справ і матеріалів. У 96% заяв (1437) підставами звернення до судів були істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи, та у 4% (65) – скасування судового рішення, яке стало підставою для прийняття постанови чи постановлення ухвали, що належить переглянути [1, с. 3].

За шість місяців 2014 року місцеві адміністративні суди розглянули 1045 заяв, або 70% загальної кількості заяв, що перебували на розгляді. За результатами їх розгляду 163 заяви, або 16%, повернуто, стосовно 89 заяв (9%) ухвалено інші рішення під час вирішення питання про відкриття провадження, 794 заяви (76%) розглянуто по суті. Із них у 58% справ (459) заяви залишено без задоволення, у 26% справ (203) заяви задоволено із скасуванням 181 постанови та 22 ухвал. Відносно 79 справ (10%) провадження закрито та у 53 справах (7%) суди ухвалили інші рішення. У цьому періоді місцеві адміністративні суди не розглянули 456 заяв, або 30% заяв, що перебували на розгляді [1, с. 3].

При наявності значного масиву адміністративних справ, що були переглянуті у зв'язку з нововиявленими обставинами, труднощі пов'язані з переглядом тих справ, які було втрачено.

Деякі аспекти інституту перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному процесі знайшли своє відображення у наукових публікаціях Ю. Ігнатенка, В. Маляренка, І. Михайловської, В. Лобача, М. Сірого, О. Татарова, В. Фінька, В. Шибіки, М. Шуміла тощо.

Опрацювання окремих науково-теоретичних та практичних проблем стосовно інституту перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами займалися вітчизняні науковці Р. Куйбіда, Л. Лобойко, В. Маляренко, Г. Омеляненко, В. Попелюшко, В. Тертишник, В. Фінько, В. Шишкін та ін.

В Україні окремі питання нововиявлених обставин у цивільному процесі висвітлено в роботах С. Фурси, С. Фурси, С. Щербак, В. Комарова.

Незважаючи на наявність наукових досліджень, пов'язаних з переглядом судових рішень в зв'язку з нововиявленими обставинами, питання перегляду адміністративних справ, які втрачені не досліджувалося.

Метою статті є висвітлення нововиявлених обставин в адміністративних справах, які поновлені. Завданням статті є з'ясування дій адміністративного суду при розгляді поновлених справ у зв'язку з нововиявленими обставинами.

В адміністративному судочинстві перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами є особливим видом провадження. На відміну від перегляду судового рішення в порядку апеляційного та касаційного оскарження, підставою такого перегляду є не недоліки розгляду справи судом (незаконність та (або) необґрунтованість судового рішення чи ухвали, неправильне застосування судом норм матеріального права, порушення норм процесуального права), а те, що на час ухвалення рішення суд не мав можливості врахувати істотну обставину, яка могла суттєво вплинути на вирішення справи, оскільки учасники судового розгляду не знали про неї та не могли надати суду відповідні дані.

Тобто перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами має на меті не усунення судових помилок, а

лише перегляд уже розглянутої справи з урахуванням обставини, про існування якої стало відомо після ухвалення судового рішення [1, с. 6].

Підставами для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є: 1) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи; 2) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправильного перекладу, фальшивості документів або речових доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення; 3) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення; 4) скасування судового рішення, яке стало підставою для прийняття постанови чи постановлення ухвали, що належить переглянути; 5) встановлення Конституційним Судом України неконституційності закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконано [2].

Не є нововиявленими обставинами: ті, які виникли після ухвалення рішення (не існували на той момент); ті, на які посилалися як на докази сторони, або об'єктивно могли бути долучені як докази; невчасно подані сторонами докази; офіційні тлумачення Конституційного Суду України тощо.

Таким чином, підстави для перегляду судового рішення поділяються на загальні та спеціальні. Загальною підставою для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є постановлення ухвали адміністративним судом, яка набрала законної сили (наприклад, про закриття провадження у справі, про залишення заяви без розгляду), або ухвалення постанови, якою задоволено або не задоволено позовні вимоги.

Спеціальними підставами для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами є:

- 1) юридичні факти, тобто істотні для справи обставини, які не були відомі заявникові та суду на час розгляду справи і які впливають на законність та об'єктивність судового рішення (п. 1 ч. 2 ст. 245 КАС України);
- 2) юридичні факти, які законодавець прирівняв до нововиявлених обставин згідно з пп. 2-5 ч. 2 ст. 245 та ч. 3 ст. 245 КАС України).

Нововиявлені обставини відрізняються від нових обставин, обставин, що змінилися, та нових доказів за часовими ознаками, предметом доказування та істотністю впливу на судові рішення.

Отже, нововиявлені обставини – це факти, від яких залежить виникнення, зміна чи припинення прав і обов'язків осіб, що беруть участь у справі, тобто юридичні факти.

Нововиявлені обставини за своєю юридичною суттю є фактичними даними, що в установленому порядку простовують факти, які було покладено в основу судового рішення, та породжують процесуальні наслідки, впливають на законність і обґрунтованість ухваленого без їх врахування судового рішення. Ці обставини повинні бути належним чином підтверджені письмовими доказами, показаннями свідків, нотаріальною формою певних документів тощо [1, с. 8].

Завданням провадження за нововиявленими обставинами є:

- 1) поновити порушені права та інтереси особи у сфері публічно-правових відносин, коли вичерпано можливості або не можуть бути застосовані механізми інших видів переглядів;
- 2) здійснити повну, ґрунтовну та об'єктивну перевірку нововиявлених обставин через реалізацію принципів верховенства права, правової визначеності, диспозитивності, офіційного з'ясування всіх обставин справи;
- 3) скасувати незаконне та необґрунтоване рішення адміністративного суду у зв'язку зі встановленням ново-

виявлених обставин, виключивши разом з тим можливість скасувати постанову або ухвалу суду, які набрали законної сили, без достатніх на те підстав [3].

При перегляді справи за нововиявленими обставинами першочергово суд повинен встановлювати істотність обставин, яка означає те, що в разі, коли б суд мав можливість урахувати цю обставину при вирішенні справи, то це тією чи іншою мірою вплинуло б на результат її вирішення. Для цього суду необхідно детально встановити суть спору, а найголовніше – встановити з яких підстав, ґрунтуючись на яких доказах, суд вирішив так чи інакше справу. У разі, коли справа була поновлена, суду необхідно дослідити підстави такого поновлення, оскільки саме в цій частині вказуються основні докази, на яких ґрунтувалося задоволення або відмова у задоволенні позову.

Також, при такому перегляді суду необхідно встановити ознаку «не були і не могли бути відомі особі» [1, с. 20]. Тут вже необхідно повноцінно досліджувати доводи сторін, і поновлення справи не відіграє жодної важливої ролі.

Як вже зазначалося, однією з підстав для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є встановлення вироком суду, що набрав законної сили, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправильного перекладу, фальшивості документів або речових доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення [2].

Фальшивість даних документів або речових доказів може бути підставою для перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами лише в тому випадку, якщо ці докази і документи були взяті судом до уваги і стали основою для ухвалення ним певного рішення. Тобто, якщо сфальсифікованим було визнано документ або доказ, який хоч і було подано до суду у справі, але він безпосередньо не потягнув за собою ухвалення судом певного рішення або, наприклад, був визнаний судом неналежним чи недопустимим, то в разі визнання його сфальсифікованим немає підстав для перегляду рішення [1, с. 23].

Тому, знову ж таки, при таких обставинах, якщо справа була поновлена, суд повинен звернути увагу на ухвалу про поновлення справи, адже необхідно чітко відрізнити нововиявлені обставини від нових. При вирішенні питання про поновлення справи суд вже робить висновок про основні докази, які є належними та допустимими, тому такі доводи не можна обійти стороною у разі перегляду рішення за нововиявленими обставинами.

Не забуваємо також про той факт, що у разі, якби втрата судової справи стала причиною неможливості її перегляду, суд не поновив справу. У разі недостатності зібраних матеріалів для точного відновлення втраченого судового провадження суд ухвалою закриває розгляд заяви про відновлення провадження і роз'яснює особам, які беруть участь у справі, право на повторне звернення з такою самою заявою за наявності необхідних документів [2].

Тому не потрібно скептично ставитися до поновлення справи, а, навпаки, висновки, отримані внаслідок такого провадження як поновлення справи необхідно враховувати.

Ще однією з підстав перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є скасування судового рі-

шення, яке стало підставою для прийняття постанови чи постановлення ухвали, що належить переглянути [2].

Вирішуючи питання про скасування судового рішення з підстав, визначених п. 4 ч. 2 ст. 245 КАС України, суд повинен виходити з преюдиційного зв'язку судових рішень. Разом із тим слід мати на увазі, що скасування судового рішення може бути визнано нововиявленою обставиною лише у тому випадку, якщо суд обґрунтував судове рішення, що переглядається, скасованим судовим рішенням (актом) чи виходив із вказаного акта, не посилаючись прямо на нього, і якщо вже прийнято новий акт, протилежний за змістом скасованому, або якщо саме скасування акта означає протилежне вирішення питання [1, с. 23].

Відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 245 КАС України ще однією підставою для перегляду справи за нововиявленими обставинами є встановлення Конституційним Судом України неконституційності закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом під час вирішення справи, за умови, якщо рішення суду ще не виконано. Отже, скасування чи зміна нормативного акта, на якому ґрунтувалося судове рішення, може вважатися нововиявленою обставиною лише за умови, якщо в акті, яким скасовано чи змінено попередній акт, зазначено про надання йому зворотної сили або пом'якшено чи скасовано відповідальність фізичної особи. Не може вважатися нововиявленою обставиною висновок Конституційного Суду України про офіційне тлумачення положень Конституції України та законів України [1, с. 23].

В цьому випадку знову ж таки при перегляді поновленої справи необхідно досліджувати суто підстави прийнятого рішення, тобто при перегляді необхідно враховувати доводи суду, який прийняв рішення поновити справу.

Отже, підсумувавши всі підстави перегляду рішень за нововиявленими обставинами, можна відзначити, що критеріями визначення обставин нововиявленими є:

- 1) можливість спричинити виникнення, зміну або припинення правовідносин;
- 2) істотність цих обставин для розгляду справи (тобто коли врахування цих обставин судом мало б наслідком ухвалення іншого судового рішення, ніж те, яке було ухвалено);
- 3) об'єктивне існування цих обставин на момент первинного провадження і прийняття судового акта, але не врахування їх при вирішенні справи з незалежних від суду підстав, а не в результаті помилки суду;
- 4) невідомість про ці обставини ані особі, яка заявила по них, ані суду, в провадженні якого перебувала справа;
- 5) перебування в причинному зв'язку з іншими елементами предмета доказування у справі;
- 6) виявлення лише після набрання судовим рішенням законної сили [1, с. 23].

Для встановлення цих обставин суд повинен не лише враховувати аргументи сторін судового процесу, а й повинен розібратися у спорі, який вже вирішувався, якщо ж мало місце втрата справи, подальше її поновлення, тоді суд не може оминати аргументи, на яких ґрунтувалося задоволення вимоги поновлення справи, адже в такому випадку акцентують увагу на основні аргументи, докази, вони також повинні бути враховані.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вищий адміністративний суд України. Узагальнення судової практики розгляду адміністративними судами заяв про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vasu.gov.ua/sudovapraktika/uzagalnennya/uzagalnenna_novoviyavleni_obstavini/, 2015.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 року № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
3. Сковчиляс-Павлів О. В. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві України / О. В. Сковчиляс-Павлів // Право і суспільство. – 2014. – № 1-2. – С. 176.